

ETKİ ANALİZİ RAPORU

2023-2024

EKONOMİK ANALİZ VE ARAŞTIRMA DAİRESİ

www.rekabet.gov.tr

Hazırlayanlar : Hale GÜNDÜZ
İbrahim ŞAHİN
Murat KARA
Ferit CEYLAN
Onur KAHYA

Editör : Şamil PİŞMAF

Ekonomik Analiz ve Araştırma Dairesi Başkanlığı
eaadbm@rekabet.gov.tr
Rekabet Kurumu
Şubat 2025 – Ankara

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ VE KONU	1
2. METODOLOJİ	3
2.1. Karteller ve YSFB.....	3
2.2. Birleşme ve Devralmalar	9
2.3. Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması	10
2.4. Diğer Varsayımlar	11
3. REKABET KURUMUNUN 2023-2024 DÖNEMİ FAALİYETLERİNİN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	12
3.1. Kapsam	12
3.2. Tahmini Faydalar	14
3.2.1. Muhafazakâr Senaryo	14
3.2.2. OECD Varsayımları	16
3.2.3. 2017-2018, 2019-2020, 2021-2022 ve 2023-2024 Dönemlerine İlişkin Yapılan Çalışmalarda Ulaşılan Sonuçların Karşılaştırması.....	18
3.3. Rekabet Kurumu Bakımından Fayda-Maliyet Oranı Değerlendirmesi	19
4. SONUÇ.....	20

1. GİRİŞ VE KONU

- (1) Günümüzde giderek artan sayıda rekabet otoritesi, faaliyetlerinin ekonomik etkilerini ortaya koymaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmektedir. Etki analizi olarak tanımlanan bu çalışmalar bir yandan rekabet otoritelerinin şeffaflık ve hesap verebilirlik prensipleri çerçevesinde faaliyetlerini sürdürme isteğine hizmet ederken diğer taraftan alınan kararların yerinde olup olmadığının değerlendirilmesi ve bu anlamda kalite kontrolünün sağlanması gibi faydalar sunmaktadır. Ayrıca bazı rekabet otoritelerinin kamuya maliyetlerinden daha fazla fayda ortaya çıkarmak gibi bir kanuni yükümlülükleri bulunması nedeniyle bu kurumlarda düzenli olarak etki değerlendirmesi yapılmaktadır.¹
- (2) Kurumumuz bünyesinde ki etki analizine yönelik çalışmaların ilki 2017 yılı Temmuz ayında tamamlanarak Kurumumuzun kuruluşunun 20. yılında düzenlenen sempozyumda sunulmuştur. Söz konusu çalışmada **2014-2016 yılları arasındaki üç yıllık dönemde** Rekabet Kurulu tarafından ihlaline son verilen kartel ve hâkim durumun kötüye kullanılması uygulamaları ile izin verilmeyen yahut belirli şart ya da yükümlülüklerin yerine getirilmesi kaydıyla izin verilen birleşme/devralma işlemlerine (düzeltilmiş birleşme/devralma işlemleri) yönelik kararların etkileri değerlendirilmiştir. Bu raporun ardından etki analizi çalışmaları, sırasıyla **2017-2018, 2019-2020 ve 2021-2022 yılları arasındaki ikişer yıllık dönemler** için tekrarlanmıştır.
- (3) Mevcut çalışma, Temmuz 2017, Şubat 2019, Mart 2021 ve Ocak 2023 tarihli Etki Analizi Raporları'nın devamı niteliğinde olup, Rekabet Kurulu'nun **2023-2024 döneminde** almış olduğu kararların tüketici faydası üzerindeki ölçülebilir ekonomik etkilerinin tahminine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.
- (4) Tutarlılık ve sağlıklı bir karşılaştırmaya imkân tanıyabilmek adına, çalışmada önceki çalışmalarda kullanılan metodolojiye büyük ölçüde sadık kalınmıştır. İlk üç etki analizine kıyasla yegane farklılık, Ocak 2023 tarihli Rapordan itibaren tüketici faydasına katkının tahmininde Rekabet Kurulu'nun ilgili dönemde yeniden satış fiyatının belirlenmesine (YSFB) yönelik ihlal kararlarının da hesaplamalara dâhil edilmiş olmasıdır. Bu hususun gerekçelerine

¹Etki Değerlendirmesi 2014-2016, Temmuz 2017.

aşağıda ayrıca yer verilecektir. Ayrıca uzlaşma ile tamamlanan dosyalar da hesaplamaya dâhil edilmiştir.

- (5) Bu çerçevede, çalışmada öncelikle kartel, YSFB yoluyla rekabetin kısıtlandığı dikey anlaşmalar, hâkim durumun kötüye kullanılması ve birleşme devralma işlemleri için çeşitli rekabet otoritelerince etki analizine yönelik raporlarında esas alınan hesaplamalar ile Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından benzer çalışmaları yürütmek isteyen otoritelere yol gösterici nitelikte tavsiye edilen hesaplama yöntemlerine yer verilecektir. Devamında bu uygulamalar ışığında oluşturulan varsayımlar altında 2023-2024 dönemi için tüketici faydası üzerindeki etki tahmini yapılacaktır.

2. METODOLOJİ

- (6) Pek çok rekabet otoritesinin benzer bir çerçevede ve birbirine yakın şekilde etki değerlendirme analizi yaptığı bilinmekle birlikte, bu konuda standart bir hesaplama yönteminden bahsetmek mümkün değildir. Esas itibariyle tüm hesaplamalar rekabet otoritelerinin kararlarının piyasadaki ihlale son vermek açısından yerinde bir karar olduğu ve bu karar alınmamış olsaydı tüketicilerin bu durumdan olumsuz etkileneceği varsayımına dayanmaktadır. Çalışmalarda, tüketiciler bakımından ortadan kaldırılan olumsuzluğun, ortaya çıkarılan faydaya eşit olduğu kabul edilerek bu faydanın ne olduğu bulunmaya çalışılmaktadır.
- (7) Bunun için ihtiyaç duyulan üç temel veri:
- (i) karardan etkilenen cirodan,
  - (ii) karar sayesinde önlenen tahmini fiyat artış oranından
  - (iii) ihlalin engellenmemiş olması durumunda fiyat artışının etkili olacağı süreden oluşmaktadır.
- (8) Hangi cironun esas alınacağı, rekabet otoritesinin yerinde müdahalesi sonucunda önlendiği tahmin edilen fiyat artış oranının ne olacağı ve ihlalin engellenmemiş olması durumunda ne kadar süreyle devam edeceği hususları müdahale edilen ihlalin türüne göre değişmektedir. Aşağıda her bir ihlal türü bakımından esas alınacak süre ve oranlara yer verilmektedir:

2.1. KARTELLER VE YSFB

- (9) Bir rekabet otoritesinin herhangi bir kartel anlaşmasına yönelik müdahalesi neticesinde sağlanan tüketici faydasının boyutu, söz konusu müdahale gerçekleşmemiş olsaydı kartel anlaşmasının ne kadar süreyle etkili olacağına ve ne ölçüde fiyat artışına yol açacağına bağlıdır. Rekabet otoritelerince alınan kararların ölçülebilir etkilerinin hesaplanmasına yönelik uluslararası uygulamalara bakıldığında **kartelerde fiyat artış oranına ilişkin varsayımlar benzeşmekle birlikte fiyat artışının süresine ilişkin olarak benimsenen varsayımların birbirinden önemli ölçüde farklılaşabildiği görülmektedir.**
- (10) Diğer yandan hangi cironun esas alınacağı hususunda ise bir fikir birliğinden bahsetmek mümkündür. Zira benzer çalışmaları incelenen rekabet otoritelerinin tamamı, kartel

dosyalarına ilişkin yapılacak hesaplamalarda kartelden etkilenen mal veya hizmetlerden elde edilen ciroyu esas almaktadır.

- (11) Aşağıda etki değerlendirmesi çalışmaları açısından önde gelen rekabet otoriteleri ile Avrupa Komisyonunun kartel kararlarında, dosya özelinde veri olmadığı takdirde kullandıkları varsayımlara yer verilmektedir:

Tablo 1: Kartellere ilişkin Varsayımlar

	Avrupa Komisyonu	DoJ ²	CMA ³	ACM ⁴	OECD
Fiyat Artışı (%)	10-15	10	10-15	10	10
Süre [1] (yıl)	1/3/6	1 yıl veya daha kısa ⁵	6	1	3

Kaynak: OECD (2013)⁶, OECD (2014)⁷

[1] CMA ve Avrupa Komisyonu, gelecekteki faydaları (% 3.5) sosyal iskonto (indirgeme) oranıyla bugünkü değere indirgemektedir.

- (12) Tablo 1 incelendiğinde, ilgili rekabet otoritelerinin kartele bağlı fiyat artış oranına ilişkin olarak benimsedikleri varsayımların önemli ölçüde örtüştüğü ve minimum fiyat artış oranı varsayımının tüm rekabet otoritelerince %10 olarak tahmin edildiği görülmektedir. Benzer şekilde OECD tarafından 2014 yılında yayımlanan “*Rekabet Otoritelerine Faaliyetlerinin Beklenen Etkisini Değerlendirmeleri Açısından Yol Gösterici Kılavuz*”⁸ da karteller için %10 fiyat artış oranı varsayımının benimsenmesi önerilmektedir.
- (13) Buna karşın kartel anlaşmasına bağlı olarak ortaya çıkacak fiyat artışının, ne kadar süreyle etkili olacağına ilişkin kullanılan varsayımlar bakımından bir fikir birliğinden bahsetmek mümkün değildir. DoJ ve ACM, rekabet otoritesi müdahalesi olmasaydı kartelin tespit edildiği andan

² Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı (Department of Justice)

³ Birleşik Krallık Rekabet Otoritesi (Competition and Markets Authority - CMA). Faydalanılan çalışmanın yayımlandığı yılda Office of Fair Trading (OFT) olarak anılmaktaydı. Bundan böyle bahse konu otorite mevcut ismiyle anılacaktır.

⁴ Hollanda Rekabet Otoritesi (Authority for Consumers & Markets – ACM). Faydalanılan çalışmanın yayımlandığı yılda NMa olarak anılmaktaydı. Bundan böyle bahse konu otorite mevcut ismiyle anılacaktır.

⁵ DoJ, tespit edildiği an itibarıyla 1 yıldan kısa sürmüş karteller için müdahale olmasaydı kartelin gelecekte ihlal süresi kadar bir süre boyunca etkili olmaya devam edeceği varsayımında bulunmaktadır.

⁶ OECD (2013), Assessment of the Impact of Competition Authorities’ Activities – Note by Prof. Stephen Davies, OECD Publishing,

⁷ OECD (2014), Guide for helping competition authorities assess the expected impact of their activities, April 2014

⁸ Bkz. üstte dipnot 2.

itibaren en fazla 1 yıl süreyle daha etkili olmaya devam edeceği gibi muhafazakâr bir varsayımda bulunurken, CMA 6 yıllık bir süre varsayımında bulunmaktadır.

- (14) Avrupa Komisyonu ise 2011 yılında, daha önce izlediği hesaplama yönteminde değişikliğe gitmiş ve sürenin dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde kartelin istikrarını dikkate alarak belirlenmesinin daha doğru olacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur. Buna göre sürenin hesaplanmasında kartelin kırılğan olması halinde 1 sene, orta derecede istikrarlı olması halinde 3 sene, istikrarlı olması halinde 6 sene devam edeceği varsayımlarını kullanmaya başlamıştır.
- (15) OECD'nin bahse konu kılavuzunda ise dosyaya özgü tespitlerin mevcut olmadığı durumlarda, kartellere ilişkin olarak 3 yıllık bir süre varsayımında bulunulması önerilmektedir.
- (16) Öte yandan refah hesaplamasında kullanılan fiyat artışına ve ihlalin süresine ilişkin varsayımlar, önceki ihlal dosyalarında gözlemlenen fiyat artışı oranları temel alınarak da belirlenebilmektedir. Söz gelimi Connor'ın (2024)⁹ farklı coğrafi bölge ve ülkelerde rekabet otoriteleri tarafından incelenen kartel dosyalarındaki verilerden faydalanarak, 709 kartelee ilişkin 800'den fazla yayını derlediği çalışmasında, kartel kaynaklı medyan fiyat artış oranı %23,2 iken, ortalama fiyat artış oranının¹⁰ %121'e ulaştığı bildirilmiştir. Dolayısıyla, literatürde yer verilen pek çok çalışmanın sonucunda ortaya çıkan dikkat çekici bir husus, dosyaların yarısından fazlasında kartel kaynaklı fiyat artış oranının %20'nin üzerinde seyretmesidir. Bu çalışmalardan bazılarında ve ulaşılan sonuçlara aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 2: Kartel Ortalama Fiyat Artışına Yönelik Çalışmalar

Kaynak	Kartel Dosya Sayısı	Ortalama Fiyat Artışı (%)
Griffin (1989)	38	28
Cohen ve Scheffman (1989)	5-7	7,7-10,8
Posner (2001)	12	49
Davies and Majumdar (2002)	23	24,9-33,9
Werden (2003)	13	21
Levenstein ve Suslow (2006)	22	43

⁹ CONNOR J. M. (2024), *Price Fixing Overcharges*, 4th Edition

¹⁰ Fiyat artış oranı ya da yüksek (fazla) fiyat oranı (*overcharge ratio*), kartel anlaşması ile dayatılan fiyattan rekabetçi fiyat veya kıyas fiyatın (*benchmark price*) çıkarılması sonrasında elde edilen değer in kartel fiyatına bölünmesi ile hesaplanan oranı ifade etmektedir.

OECD (2003) ¹¹	13	21,6
İvaldi vd. (2012, 2013, 2017)	83	23,1
Toplam	210-212	28,1 ¹²

Kaynak: Connor (2014).

- (17) Yukarıdaki tabloda atıf yapılan çalışmalarda yer alan hesaplamalar dikkate alındığında, EAAD tarafından hesaplamada esas alınan %10'luk fiyat artışı varsayımının oldukça makul sayılabilecek bir oran kabul edilebileceği anlaşılmaktadır.
- (18) Öte yandan karteller özelinde, rekabete aykırı fiile ne kadar süre devam edildiğine dair de pek çok çalışma bulunmaktadır. Bahse konu çalışmalara ¹³ bakıldığında araştırmacılarca hesaplanan ortalama kartel süresinin 3,7 ile 7,5 yıl arasında değiştiği belirtilmektedir¹⁴.
- (19) Her ne kadar literatürde kartellere ilişkin süre, rekabet otoritelerince tüketici refahının hesaplanmasında esas alınan sürelerden farklılaşmakta ve çalışmalarda hesaplanan sürenin otoritelerce dikkate alınan süreden daha uzun olduğu göze çarpmaktaysa da tarafımızca en ihtiyatlı yaklaşımın benimsenmesi uygun görülmektedir.
- (20) Öte yandan, 2023 yılı öncesinde Kurum bünyesinde yapılan etki analizi çalışmalarında, YSFB şeklinde ifade edilen rekabet ihlallerine müdahalenin tüketici refahı üzerindeki etkisi hesaplamalara dâhil edilmemiştir. Buna karşın en ağır dikey kısıtlamalar arasında kabul edilen YSFB uygulamasının en önemli olumsuz sonuçları, satıcılar tarafından tüketicinin seçimlerinde dikkate alabileceği alternatif fiyatlar sunulmasının engellenmesi ¹⁵ ve dikey ilişkinin son halkasındaki fiyat artışlarıdır¹⁶. Nitekim literatürde YSFB döneminde uygulanan fiyatlar ile

¹¹ İlgili raporda fiyat artış oranının genellikle %15-20 arasında olduğu belirtilmiştir.

¹² İlgili hesaplama doğru bir hesaplama yapabilmek açısından geometrik ortalama alınarak yapılmıştır. Cohen ve Scheffman (1989) oranı 9,25, Davies ve Majumdar (2002) oranı 29,4 değeriyle, oran aralıklarının ortalaması kabul edilmiştir.

¹³ Bkz. ZIMMERMAN, J.E. ve J.M. CONNOR, (2005), *Determinants Of Cartel Duration: A Cross-Sectional Study Of Modern Private International Cartels*, Draft August 2, 2005. Çalışma kapsamında ortalama kartel süresi sekiz yıl hesaplanmıştır. Komisyon ve Hollanda kararlarını temel alan çalışmada veri setinin hangi dönem için seçildiği belirtilmemektedir.

Ayrıca bkz. MUDDE, J. M. (2012), *The Outcome Effect of European Competition Policy for the Netherlands*, Erasmus University, Master Thesis.

¹⁴ Grossman, P.Z. (ed.) (2004), *How Cartels Endure and How They Fail: Studies of Industrial Collusion*. Cheltenham, UK: Edward Elgar,

¹⁵ Dinamik bir perspektiften bu durum, daha etkin çalışan satıcıların pazar paylarını artırmalarını engellemek suretiyle de rekabetçi zarara sebep olabilmektedir.

¹⁶ PEEPERKORN, L. (2015), "Resale Price Maintenance and Its Alleged Efficiencies", *European Competition Journal*, Vol:4, No:1, s. 201-212.

normal dönemlerde uygulan fiyatlar arasında ciddi farklılıklar bulunduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır¹⁷.

- (21) Örneğin fiyat seviyelerinin 12 farklı model kullanılarak incelendiği bir çalışmada¹⁸; yeniden satış fiyatının tespit edildiği senaryoda oluşan piyasa fiyatının, yeniden satış fiyatının belirlenmediği duruma göre %7,4'ten daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- (22) YSFB'nin doğrudan fiyatlar üzerindeki etkilerini görmek bakımından, büyük perakende zincirleri ile tedarikçiler arasındaki ticari ilişkilerde dengeyi ve küçük perakendecileri korumaya yönelik çıkarılan Fransa Galland Yasası¹⁹'nin etkilerinin araştırıldığı, oldukça kapsamlı bir başka çalışma²⁰ da fikir vericidir. Çalışmaya göre, Galland yasasından önce yerel marketlerdeki perakende fiyatı ile yoğunlaşma arasında gözlenen korelasyonun yasa sonrasında bulunmadığı; yasa sonrasında firmaların rekabete girme güdüsünün azaldığı görülmüştür. Ayrıca 2000 mağaza, 190 ürün kategorisine yönelik olarak 1993-1999 yılları arasındaki (yasa öncesi ve sonrasında kapsayan) döneme ilişkin yapılan bahse konu çalışma neticesinde, yasa sonrasında piyasadaki fiyatların, daha rekabetçi olduğu kabul edilen önceki dönemdeki piyasa fiyatlarına göre %15 daha yüksek gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.
- (23) CMA'nın çeşitli incelemeler neticesinde gerçekleştirdiği müdahalelerinin etkilerinin değerlendirildiği bir başka çalışmada ise üretici/tedarikçi konumundaki The National Lighting Company'nin ürünlerine ilişkin olarak, perakendeci konumunda olan Endon'un yeniden satış fiyatlarını tespit etmesinin etkileri incelenmiştir²¹. Çalışmada, ihlal döneminde uygulanan fiyatlar ile ihlal sonrası dönemdeki fiyatlar enflasyondan arındırılmak suretiyle analiz edildiğinde, ihlal sonrası fiyatların ihlal dönemine göre yaklaşık olarak %17 oranında düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Aynı çalışma kapsamında, otoritenin etki analizi raporunda kullandığı²²

¹⁷ KIRKWOOD, J. B. (2010), "Rethinking Antitrust Policy Toward RPM", *The Antitrust Bulletin*, Vol:55, No:2, s.423-472

¹⁸ BONNET, C. ve DUBOIS, P. (2010), "Inference on vertical contracts between manufacturers and retailers allowing for nonlinear pricing and resale price maintenance", *The RAND Journal of Economics*, 41(1), 139-164.

¹⁹ Ürünü temin etme maliyetine de dayalı olarak fiyatlama yapılması, üreticinin/tedarikçinin ürünlerinin maliyetinin altında satılmamasına ilişkin düzenlemeler içermektedir.

²⁰ REY, P. ve VERGÉ, T., (2008), "The Economics of Vertical Restraints", in *Handbook of Antitrust Economics*, Paolo Buccirossi ed., MIT Press.

²¹ DotEcon (2018), CMA Evaluation of CA98 cases.

²² Office of Fair Trading, "A guide to OFT's Impact Estimation methods", July 2010.

%15'lik fiyat artış oranının üzerinde bir artış oranının hesaplandığı; bu nedenle dosya özelinde %17 fiyat artış varsayımının kullanılmasının daha uygun olacağı ifade edilmiştir.

- (24) Her ne kadar literatürde YSFB'nin belirli koşullar altında rekabetçi sonuçlar doğurabileceğine²³ ve refahı artırabileceğine²⁴ dönük argümanlar bulunsa da; esasen bu argümanların genellikle ampirik destekten yoksun ve/veya rekabetin fiyat dışı unsurlarına dönük olduğu görülmektedir. Bu bakımdan yukarıda referans alınan kaynaklarda yapılan analizler ve Kurumun bugüne kadar ki uygulama tecrübesi²⁵ dikkate alındığında; YSFB'nin salt fiyat artışı yoluyla bile tüketici refahını azaltıcı yöndeki etkisi göz önünde bulundurularak, söz konusu ihlale müdahale etmenin tüketici refahını artıracığı kanaatine varılmaktadır.
- (25) Bu nedenlerle, etki analizi çalışmalarına YSFB kararlarının da dâhil edilmesinin; ayrıca YSFB yoluyla rekabetin kısıtlandığı dikey anlaşmalara yönelik müdahalelerin olası etkileri incelenirken, 4. madde kapsamındaki diğer dosyalar bakımından kullanılan metodolojinin izlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.
- (26) Rekabet Kurumu tarafından 2014-2016 yıllarına ilişkin olarak yapılan ilk etki analizi çalışmasında, rekabet otoriteleri arasındaki uygulama farklılıkları ve OECD tarafından yayımlanan Kılavuz dikkate alınarak biri muhafazakâr diğeri ise OECD Kılavuzu olmak üzere iki farklı senaryoya göre hesaplama yapılmıştır. Benzer şekilde, izleyen dönemlerde yapılan çalışmalarda da hesaplamalar bu iki farklı senaryoya göre gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım mevcut çalışma bakımından da korunmuştur.
- (27) Buna göre karteller ve YSFB yoluyla rekabetin kısıtlandığı anlaşmalar için muhafazakâr senaryoda 1 yıl, OECD kılavuzuna göre yapılan hesaplamalarda ise 3 yıllık süreler esas alınmıştır. Her iki senaryo için de %10 fiyat artış oranı varsayımı benimsenmiştir.

²³ KOLLMAR, C. (2023), *Resale Price Maintenance and the Law The Future of Vertical Restraints*, Routledge, Abingdon and New York.

²⁴ GENAKOS, C., PAGLIEORO, M., SABATINO, L. & VALETTI, T. (2024), "Cultural Exception? The Impact of Price Regulation on Prices and Variety in the Italian Book Market". Yazarlar, İtalya'da hayata geçirilen "Sabit Kitap Fiyatı" uygulaması sonrasında kitap fiyatlarının yükselmesine karşın, artan çeşitlilik nedeniyle İtalyan tüketicilerin uygulamadan fayda sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

²⁵ Örnek olarak bkz. Rekabet Kurulunun 28.10.2021 tarihli ve 21-53/747-360 sayılı kararı, para. 408.

2.2. BİRLEŞME VE DEVRALMALAR

- (28) Son yıllarda çoğu rekabet otoritesi birleşme/devralma işlemlerine düzeltici müdahaleler yoluyla ortaya çıkarılan faydanın hesaplanmasında değişiklik yoluna gitmiş ve tek tip bir fiyat artışı varsayımı yerine, işlemin izin verdiği ölçüde yoğunlaşma simülasyonu yoluyla fiyat artışı tahminleri yaparak ortaya çıkan fayda varsayımında bu fiyat verisini kullanmaya başlamıştır. Bununla birlikte, aynı zamanda belirli bir fiyat artış oranı varsayımı kullanılarak da hesaplama yapılmaya devam edilmektedir.

Tablo 3'te yer alan veriler dikkate alındığında, gerek fiyat artış oranı gerekse de fiyat artışının süresine ilişkin varsayımların oldukça temkinli olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Birleşme/Devralmalara İlişkin Varsayımlar

	Avrupa Komisyonu	FTC	DoJ	CMA	ACM	OECD
Fiyat Artışı	%3-5	%1	Simülasyon veya %1 [2]	Simülasyon veya önceki simülasyon tahminlerinin ortalaması [2]	%1 [2] [3]	%3
Süre [1] (yıl)	2-7 ²⁶	2	1	2	1	2

Kaynak: OECD (2013), OECD (2014)

[1] CMA ve Avrupa Komisyonu, gelecekteki faydaları (% 3.5) sosyal iskonto (indirgeme) oranıyla bugünkü değere indirgemektedir.

[2] Artı darı kaybı tahmini

[3] Artı %1 etkinlik kazanımı varsayımı

- (29) Hesaplamalarda esas alınan süre ve fiyat artışı farklılıklarına karşın rekabet otoritelerinin ciro olarak etkilenen pazarın toplam cirosunu esas aldıkları anlaşılmaktadır.
- (30) Bu çalışmada, önceki çalışmalara paralel olarak, muhafazakâr senaryo altında ihtiyatlı bir yaklaşım benimsenmiş ve yapılan hesaplamalarda tahmini fiyat artışı oranı %1 ve fiyat artışının olası süresi 1 yıl olarak varsayılmıştır. OECD kılavuzu esas alınarak yapılan hesaplamalarda ise sırasıyla %3 olası fiyat artış oranı ve 2 yıllık süre dikkate alınmıştır. Ancak hesaplamalara esas alınan ciro konusunda diğer rekabet otoritelerinin yaklaşımından kısmen farklılaşmış olup işlem taraflarının ciroları dikkate alınmıştır.

²⁶ Dosyada mevcut veriler çerçevesinde oluşan kanaat uyarınca belirlenmektedir.

2.3. HÂKİM DURUMUN KÖTÜYE KULLANILMASI

- (31) Çalışmamızda bahsi geçen rekabet otoriteleri, hâkim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin kararlar bakımından dosyaya özgü tespit ve veri mevcut değil ise Tablo 4’te yer verilmekte olan varsayımları kullanmaktadır. Öte yandan Avrupa Komisyonu, ilgili karar sayısının azlığı sebebiyle gizliliğe hâle gelmesini önlemek adına bu alandaki etki değerlendirmesi sonuçlarını artık yayımlamamaktadır.

Tablo 4: Hâkim Durumun Kötüye Kullanılmasına İlişkin Varsayımlar

	Avrupa Komisyonu	FTC	DoJ	CMA	ACM	OECD
Fiyat Artışı	%5-10	%1 [2]	%1 [2]	%10	%10	%5
Süre [1] (yıl)	1/3/6	2	1	6	1	3

Kaynak: OECD (2013), OECD (2014)

[1] CMA ve Avrupa Komisyonu, gelecekteki faydaları (% 3.5) sosyal iskonto (indirgeme) oranıyla bugünkü değere indirgemektedir.

[2] Artı dara kaybı tahmini

- (32) Tablo 4 incelendiğinde, farklı otoriteler tarafından kullanılan varsayımların, hem fiyat etkisi, hem de süre açısından büyük ölçüde farklılaştığı görülmektedir. CMA ve ACM, %10 fiyat artışı öngörüsünde bulunurken; FTC ve DoJ %1 fiyat artışı varsayımını kullanmaktadır. Bu durum CMA ve ACM’nin hâkim durumun kötüye kullanılması eylemleri ile kartel anlaşmalarını, ortaya çıkardıkları sonuçlar açısından birbirine yakın konumlandığına işaret etmektedir. Komisyonun ise dosyaya göre %5 ile %10 arasında bir fiyat artışı varsayımında bulunduğu anlaşılmaktadır.
- (33) OECD’nin, etkilerin hem olduğundan düşük, hem de olduğundan yüksek tahmin edilmesi riskini dengelemeye yönelik genel tavrının, hâkim durumun kötüye kullanılması vakaları açısından da geçerli olduğu görülmektedir. Tablo 4’ten görüleceği üzere OECD, hâkim durumun kötüye kullanılması vakaları için %5 oranında fiyat artışı ve 3 yıllık süre varsayımlarını önermektedir.
- (34) Rekabet Kurulu kararlarının ölçülebilir tüketici refahı etkilerinin tahminine dönük bu çalışmada ise hâkim durumunun kötüye kullanılması dosyaları için muhafazakâr senaryo

olarak %1 fiyat artışı ve 1 yıl olası fiyat artışı süresi kabul edilmiştir. Hesaplamalar, OECD kılavuzunda önerilen varsayımlarla ayrıca tekrar edilmiştir.

2.4. DİĞER VARSAYIMLAR

- (35) Bu çalışma, OECD kılavuzu ile de uyumlu olarak, genel itibarıyla değerlendirme kapsamında yer alan Rekabet Kurulu kararlarının etkilerinin olumlu olduğu ve Rekabet Kurumu tarafından müdahale edilmemiş olsaydı ilgili anlaşma, eylem ya da birleşme/devralma işleminin rekabet karşıtı etkilere yol açarak tüketici refahını azaltacağı varsayımına dayanmaktadır.
- (36) Çalışmada haklarındaki yargı süreci devam ediyor olsa dahi, iptale konu olmadıkları müddetçe²⁷ kararların Kurul tarafından alındıkları yıl itibarıyla değerlendirme kapsamına alınması prensibi benimsenmiştir.
- (37) İlgili kararlardan kaynaklanmış olması muhtemel tüketici faydası, her bir dosyaya özgü tespitlere dayanılarak değil; her bir karar türü için önceki başlıklarda sayılan varsayımlar çerçevesinde hesaplanmıştır. Bunun ilk sebebi, her bir karar açısından dosyaya özgü fiyat artışı tespitlerinin mevcut olmamasıdır. Diğer yandan yeknesak bir yaklaşımın izlenmesi, sonucu önemli ölçüde etkilemeyecek niteliktedir. Zira çalışmada elde edilen tüketici faydası hem oldukça muhafazakâr varsayımlar, hem de OECD Kılavuzu'nda önerilen varsayımlar çerçevesinde hesaplanmıştır. Dolayısıyla, elde edilen tüketici faydasının boyutuna ilişkin en iyi tahmini ifade eden tek bir değerden ziyade bir değer aralığı ortaya çıkmaktadır. Bu durum, dosyaya özgü fiyat artışı ve fiyat artışının süresine ilişkin tahminlerin önemini azaltmaktadır.
- (38) Benimsenen ihtiyatlı yaklaşım çerçevesinde, tüketici faydası hesaplamalarında gerek kartel ve hâkim durumun kötüye kullanılması, gerekse de birleşme/devralmalara ilişkin kararlar bakımından sadece **dosya taraflarının ciroları** esas alınmıştır.
- (39) Hesaplamalarda ilgili anlaşma/eylem/işleme bağlı olarak rekabetçi endişenin ortaya çıktığı **ilgili pazardaki ciroların** dikkate alınması esas olmakla birlikte kimi kararlar bakımından veri eksikliği sebebiyle bu mümkün olamamıştır. Böyle durumlarda, tarafların **ilgili pazar haricindeki pazarlardaki faaliyetlerini de kapsayan yıllık gayri safi gelirleri** dikkate alınmıştır.

²⁷ Çalışmanın tamamlandığı tarih itibarıyla değerlendirme kapsamında yer alanlardan iptale konu olan bir karar bulunmamaktadır.

Buna ek olarak mevcut çalışma, rekabet müdahalelerinin caydırıcı etkisi²⁸ veya kaçınılan dara kaybının boyutuna ilişkin bir tahmini de içermemektedir. Söz konusu hususlar, kullanılan varsayımların da oldukça muhafazakâr olduğu gerçeğiyle birlikte değerlendirildiğinde, benimsenen metodolojinin bir yüksek tahmin (*overestimation*) sorununa yol açmayacağı düşünülmektedir.

- (40) Kararların olumlu etkilerinin bir seneden uzun süreceğinin varsayıldığı durumlarda, geleceğe ilişkin tüketici faydaları, %10 sosyal indirgeme oranı²⁹ ile bugünkü değere indirgenmiştir.
- (41) Hesaplamalarda, enflasyonun etkisini dikkate alabilmek için Türkiye İstatistik Kurumundan elde edilen tüketici fiyat endeksi verileri (TÜFE 2003=100) kullanılmıştır. Bütün tahminler, 2024 yılı Aralık ayı fiyatları olarak sunulmuştur.
- (42) Son olarak bu bilgi notu kapsamında hesaplanan tüketici faydasının, değerlendirilen ihlal kararları neticesinde teşebbüsler hakkında hükmedilen idari para cezalarını içermediği belirtilmelidir.

3. REKABET KURUMUNUN 2023-2024 DÖNEMİ FAALİYETLERİNİN ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1. KAPSAM

- (43) 2023-2024 yılları içerisinde Rekabet Kurulu tarafından yürütülen soruşturmalar neticesinde verilen ihlal kararları, yasaklama veya koşullu izne konu olmuş birleşme/devralma işlemlerine ilişkin istatistikler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 5: Faaliyet İstatistikleri

İlgili Rekabet Kurumu Faaliyeti (2021-2022 Dönemi)	Karar Sayısı
İhlal tespiti ile sonuçlanan soruşturmalar	99
4. Madde (Teşebbüsler arası anlaşma ve uyumlu eylemler)	93
6. Madde (Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması)	6

²⁸ Rekabet kanununun varlığı ve uygulanması teşebbüslerin rekabet karşıtı eylemlere kalkışmak yönündeki motivasyonunu azaltmaktadır.

²⁹ Çalışmamızda ekonomik indirgeme oranının belirlenmesinde “Uzunkaya Z.C. ve M. Uzunkaya (2012), *Türkiye İçin Ekonomik İndirgeme Oranı Tahmini*, Kasım 2012” esas alınmıştır. Yazarlarca 1987-2006 yılları arası veriler kullanılarak yapılan tahminde, Türkiye için ekonomik indirgeme oranı %9 ile %11.9’dır. Çalışmamız bakımından da bu sonuca dayanılarak ekonomik indirgeme oranı %10 olarak kabul edilmiştir.

Birleşme/Devralma İşlemleri	
<i>Koşullu İzin</i>	12
Toplam İncelenen Karar	111³⁰

- (44) Etki analizi çalışması ile esas olarak Rekabet Kurumunun rekabet hukuku uygulamaları, bir başka deyişle 4054 sayılı Kanun'un 4, 6 ve 7 nci maddeleri uyarınca çeşitli piyasalardaki rekabet karşıtı anlaşma ve eylemler ile rekabet karşıtı birleşme/devralma işlemlerine yönelik müdahaleleri neticesinde elde edilmiş olması muhtemel tüketici faydasının ortaya konması amaçlanmıştır.
- (45) Ancak çalışma söz konusu dönemde Kurul tarafından 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi uyarınca rekabeti kısıtlayıcı olduğu sonucuna ulaşılmış olmakla birlikte kartel veya YSFB olarak nitelendirilmemiş anlaşmalara (örneğin diğer yatay anlaşmalar) yönelik Rekabet Kurumu müdahaleleri diğer otorite yaklaşımlarında olduğu gibi işbu etki analizi çalışmasında dikkate alınmamıştır. Yine benzer olarak rekabet savunuculuğu kapsamında yürütülmüş olan faaliyetler (örneğin sektör araştırmaları) ve taahhülle sonuçlandırılan dosyalar etki analizi çalışmasındaki hesaplamalara dâhil edilmemiştir.
- (46) Dolayısıyla, işbu Rapor 2023-2024 döneminde Rekabet Kurulu tarafından
- İhlal kararına konu olmuş kartel anlaşmaları³¹, YSFB yoluyla rekabetin kısıtlandığı dikey anlaşmalar ve hâkim durumun kötüye kullanılması eylemleri ile,
  - koşullu izne konu olmuş³² birleşme/devralma anlaşmalarının
- etkilerine odaklanmaktadır.
- (47) 2023 ve 2024 yıllarında Rekabet Kurulu, 93'ü kartel ve benzer nitelikte anlaşmalar ile YSFB yoluyla rekabetin kısıtlandığı dikey anlaşmalara ve 6'sı hâkim durumun kötüye kullanılması eylemlerine ilişkin olmak üzere incelememiz kapsamında değerlendirilebilecek toplam 99 kararda soruşturma konusu eylemlerin ihlal teşkil ettiğine hükmetmiştir. Aynı dönemde Kurul, 12 birleşme/devralma işlemine, olası rekabet karşıtı etkilerin bertaraf edilmesini temine

³⁰ Bilindiği üzere bir dosya kapsamında birden fazla uzlaşma söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda ilgili dosyadan çıkan uzlaşma işlemleri ayrı bir dosya olarak betimleyici istatistiklere eklenmemiştir.

³¹ Kurulun iş gücü pazarında rekabete aykırı davranışları konu alan kararları hesaplamaya dâhil edilmemiştir.

³² Öngörülen koşulların, işlemin olası rekabet karşıtı etkilerinin ortadan kaldırılması açısından yeterli olduğu varsayılmaktadır.

yönelik bir takım koşullar çerçevesinde izin vermiştir. 2014-2020 dönemine ilişkin yapılan etki analizi çalışmalarında hesaplama konu olan dosya sayısı yıllık ortalama 9 iken, 2021-2022 döneminde bu sayı 24'e, 2023-2024 döneminde ise 55'e yükselmiştir³³. Bu Rapor'daki tahminler, bahse konu 2023-2024 dönemi Rekabet Kurulu kararlarını kapsamaktadır³⁴.

- (48) Çalışmamızda, kapsam dâhilindeki Rekabet Kurulu kararları neticesinde elde edilen statik tüketici faydaları, diğer bir deyişle tüketici fiyatlarında önlenecek artışın boyutu tahmin edilmiştir. Dolayısıyla ilgili pazarlarda Rekabet Kurumu müdahalesi sayesinde elde edilen rekabet artışlarına bağlı olarak inovasyon, kalite ve verimlilik gibi unsurlar açısından ortaya çıkmış olması muhtemel dinamik etkiler hesaplama konu edilmemiştir.
- (49) Yukarıda yer verilmekte olan açıklamalar çerçevesinde, mevcut çalışma ile ortaya konan tüketici faydasının, ilgili dönemde Rekabet Kurumu faaliyetlerinin tüketicilere sağladığı faydaların sadece bir kısmını yansıttığı önemle belirtilmelidir.

3.2. TAHMİNİ FAYDALAR

3.2.1. Muhafazakâr Senaryo

- (50) Esasen bir önceki bölümde de yer verildiği üzere, muhafazakâr senaryo olarak kabul edilen durum için rekabet otoritelerince etki analizine yönelik hesaplamalarda kullanılan süre ve fiyat artışı varsayımları içerisinde en düşük olanları esas alınarak hesaplama yapılmıştır. Bu çerçevede her bir karar türü için fiyat artış oranına ve olası fiyat artış süresine ilişkin olarak kabul edilen varsayımlar aşağıda tablo halinde sunulmuştur:

Tablo 6: Karar Türlerine Göre Muhafazakâr Senaryo Varsayımları

	Karteller ve YSFB	Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması	Birleşme/Devralma İşlemleri
Fiyat Artışı	%10	%1	%1
Süre (yıl)	1	1	1

³³ Bilindiği üzere bir dosya kapsamında hem uzlaşma hem de ceza söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda ilgili dosyalar uzlaşma kararlarını da içerecek şekilde ele alınmıştır.

³⁴ 2014-2016 yılları arasındaki kararları kapsayan çalışmada analize tabi tutulan dosya sayısı 27 olup, bunlardan 13'ü kartel 7'si hâkim durumun kötüye kullanılması 7 tanesi ise düzeltici birleşme/devralma işlemlerine ilişkindir. 2017-2018 yılları arasındaki kararları kapsayan çalışmada ise analize tabi tutulan dosya sayısı 18 olup, bunlardan 3'ü kartel 11'i hâkim durumun kötüye kullanılması 4 tanesi ise düzeltici birleşme/devralma işlemlerine ilişkindir. 2019-2020 yılları arasındaki kararları kapsayan çalışmada ise analize tabi tutulan dosya sayısı 18 olup, bunlardan 10'u kartel 5'i hâkim durumun kötüye kullanılması 3 tanesi ise düzeltici birleşme/devralma işlemlerine ilişkindir. 2021-2022 yılları arasındaki kararları kapsayan çalışmada ise analize tabi tutulan dosya sayısı 48 olup, bunlardan 37'si kartel 6'sı hâkim durumun kötüye kullanılması 5 tanesi ise düzeltici birleşme/devralma işlemlerine ilişkindir.

- (51) Çalışmamız kapsamında yapılan tahminler, ilgili dönemde alınan Rekabet Kurulu kararları sayesinde tüketicilere önemli boyutta faydalar sağlandığını ortaya koymaktadır. Aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, oldukça muhafazakâr varsayımlar altında dahi, söz konusu dönemde Rekabet Kurumu müdahaleleri neticesinde tüketicilere sağlanan fayda yıllık ortalama 38,71 milyar TL ve iki seneyi kapsayan bu süre zarfında ise toplam 77,42 milyar TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo 7: 2023-2024 Dönemi Rekabet Kurumu Müdahalelerinin Tüketicilere Sağladığı Tahmini Fayda (Muhafazakâr Senaryo)

Yıl	Tahmini Toplam Fayda
2023	48.26 milyar TL
2024	29.16 milyar TL
Toplam (2023-2024)	77.42 milyar TL
Ortalama (2023-2024)	38.71 milyar TL

- (52) Tablo 8’de ise ilgili dönemde hangi alandaki müdahale sayesinde ne ölçüde tüketici faydası elde edilmiş olduğu ortaya konulmaktadır. İncelemeye konu dönemde tüketici faydasına en büyük katkının kartellere yönelik müdahaleler sayesinde elde edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 8: 2023-2024 Döneminde Elde Edilen Faydaların Her Bir Karar Türü Özelinde Dağılımı (Muhafazakâr Senaryo)

2023-2024 Dönemi	Tahmini Toplam Fayda	Yıllık Ortalama Fayda
Karteller ve YSFB	73.39 milyar TL	36.69 milyar TL
Hakim Durumun Kötüye Kullanılması	1.06 milyar TL	534 milyon TL
Birleşme/Devralmalar	2.96 milyar TL	1.48 milyar TL
Toplam	77.42 milyar TL	38.71 milyar TL

- (53) Daha önce de belirtildiği üzere, yukarıda yer verilmekte olan rakamların, ilgili dönemdeki Rekabet Kurumu müdahalelerinin tüketicilere sağladığı faydaların **bir alt sınırı** olarak düşünülmektedir. Etki analizine yönelik olarak hazırlanan önceki çalışmalarda muhafazakâr senaryo altında 2014-2022 dönemleri için tahmin edilen yıllık toplam fayda değerleri ile bu çalışma kapsamında 2023-2024 dönemleri için aynı senaryo altında hesaplanan tüketici faydası tahminleri, aşağıda Tablo 9’da ABD doları bazında karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 9: 2024-2014 Döneminde Elde Edilen Faydaların Her Bir Yıl Özelinde Dağılımı (Muhafazakâr Senaryo-ABD Doları)

Yıl	Yıllık Tahmini Toplam Fayda
2024	825 milyon
2023	1.63 milyar
2022	935 milyon
2021	4.23 milyar
2020	296 milyon
2019	301 milyon
2018	60 milyon
2017	142 milyon
2016	232 milyon
2015	31 milyon
2014	125 milyon

3.2.2. OECD Varsayımları

- (54) Bu başlık altında, etki analizi çalışması kapsamında bu kez OECD tarafından önerilen metodoloji doğrultusunda yapılan hesaplamalara yer verilecektir. Bu noktada öncelikle her bir karar türü için fiyat artış oranına ve olası fiyat artış süresine ilişkin olarak OECD önerileri doğrultusunda benimsenen varsayımların aşağıda tablo halinde sunulmasında fayda olduğu düşünülmektedir.

Tablo 10: Karar Türlerine Göre OECD Metodolojisi Varsayımları

	Karteller ve YSFB	Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması	Birleşme/Devralma İşlemleri
Fiyat Artışı	%10	%5	%3
Süre (yıl)	3	3	2

- (55) OECD'nin kılavuzunda önerilen ve akademik çalışmalar dikkate alındığında oldukça makul olduğu düşünülen bu varsayımlar çerçevesinde ilgili kararların etkileri hesaplandığında ise Rekabet Kurumunun tüketici refahını artırmak açısından ne denli önemli bir görev üstlenmiş olduğu net bir şekilde görülmektedir.

Tablo 11: 2023-2024 Döneminde Rekabet Kurumu Müdahalelerinin Tüketicilere Sağladığı Tahmini Toplam Fayda (OECD Metodolojisine göre)

Yıl	Tahmini Toplam Fayda
2023	128.57 milyar TL
2024	83.65 milyar TL
Toplam (2023-2024)	212.23 milyar TL
Ortalama (2023-2024)	106.11 milyar TL

- (56) **2023-2024 dönemi**, bir başka deyişle geçtiğimiz **iki yılı kapsayan dönem** bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Rekabet Kurumu faaliyetleri neticesinde tüketicilere sağlanan tahmini fayda yıllık ortalama **106,11 milyar TL**, toplamda ise **212,23 milyar TL** seviyesindedir. 2023-2024 dönemine ilişkin olarak hesaplanan tahmini yıllık ortalama fayda tutarının, önceki çalışmalarda hesaplanan tahmini yıllık ortalama faydaların nominal değerlerin oldukça üzerinde seyrettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 12: 2023-2024 Döneminde Elde Edilen Faydaların Her Bir Karar Türü Özelinde Dağılımı (OECD Metodolojisine göre)

2023-2024 Dönemi - İlgili Kararlar	Tahmini Toplam Fayda	Yıllık Ortalama Fayda
Karteller ve YSFB	182.52 milyar TL	91.26 milyar TL
Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması	12.75 milyar TL	6.37 milyar TL
Birleşme/Devralmalar	16.94 milyar TL	8.47 milyar TL
Toplam (2023-2024)	212.23 milyar TL	106.11 milyar TL

- (57) Muhafazakâr senaryoda ulaşılan sonuçlara benzer şekilde, OECD metodolojisine göre yapılan hesaplamalarda da incelemeye konu dönemde tüketici faydasına en büyük katkının, kartel ve benzer nitelikli anlaşmalara müdahaleden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.
- (58) Daha önceki etki analiz çalışmaları sonucunda elde edilen değerler ile karşılaştırma yapılabilmesini teminen, OECD tarafından tavsiye edilen varsayımlar ışığında hesaplanan tüketici faydası 2014-2024 arası dönemde her bir yıl için ABD doları cinsinden Tablo 13'te gösterilmektedir.

Tablo 13: 2014-2024 Döneminde Rekabet Kurumu Müdahalelerinin Tüketicilere Sağladığı Tahmini Toplam Fayda (OECD Metodolojisine göre-ABD Doları)

Yıl	Yıllık Tahmini Toplam Fayda
2024	2.36 milyar
2023	4.35 milyar
2022	2.37 milyar
2021	10.73 milyar
2020	820 milyon
2019	844 milyon
2018	803 milyon
2017	734 milyon
2016	357 milyon
2015	181 milyon
2014	3.80 milyar

3.2.3. 2017-2018, 2019-2020, 2021-2022 ve 2023-2024 Dönemlerine İlişkin

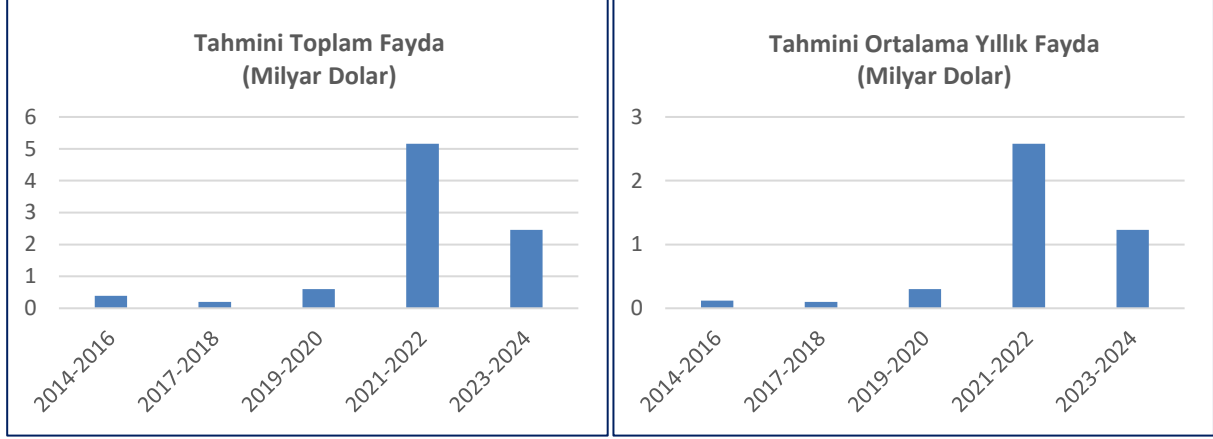
Yapılan Çalışmalarda Ulaşılan Sonuçların Karşılaştırması

- (59) Bu kısımda son olarak, Kurumun 2017-2018, 2019-2020 ve 2021-2022 dönemlerine ilişkin faaliyetlerinin tüketici faydası üzerindeki ölçülebilir etkilerinin tahminine dönük olarak yapılan önceki çalışmalarda ulaşılan sonuçlar ile 2023-2024 dönemine ilişkin olarak mevcut çalışmada ulaşılan sonuçların toplu bir şekilde karşılaştırılmasına imkân tanıyacak bir tablo sunulmasında fayda olduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede aşağıda Tablo 14'te, ilgili karar türleri bakımından ayrıma gidilmeksizin, yapılan çalışmalarda gerek muhafazakâr senaryo gerekse OECD varsayımları doğrultusunda hesaplanan tahmini toplam fayda ve ortalama yıllık fayda büyüklükleri, ABD doları cinsinden analiz dönemlerine göre sunulmuştur.

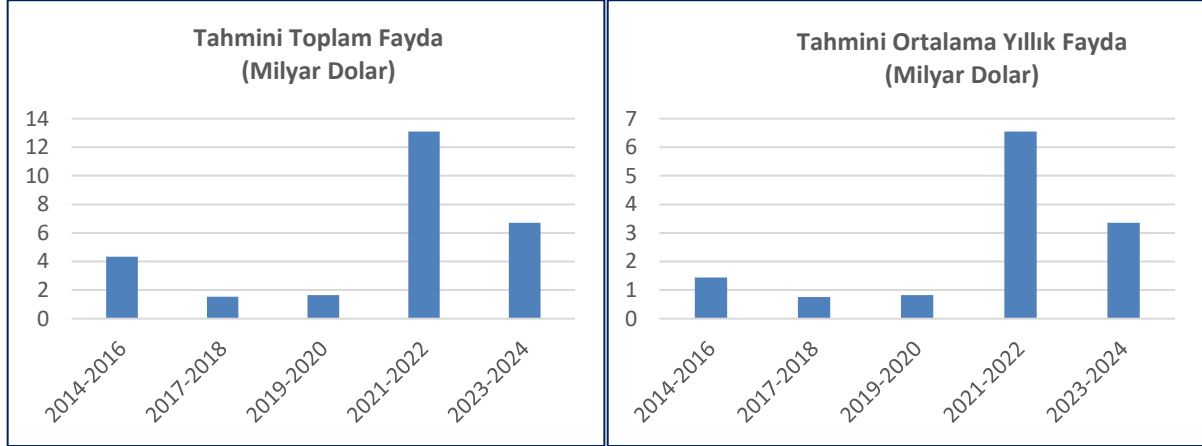
Tablo 14: 2017-2018, 2019-2020, 2021-2022 ve 2023-2024 Dönemi Etki Analizi Çalışmalarında Ulaşılan Sonuçlar (ABD Doları)

Muhafazakâr Senaryo							
2023-2024		2021-2022		2019-2020		2017-2018	
Yıl. Ort.	Top.	Yıl. Ort.	Top.	Yıl. Ort.	Top.	Yıl. Ort.	Top.
1.23 milyar	2.46 milyar	2.58 milyar	5.16 milyar	1.23 milyar	2.46 milyar	2.58 milyar	389 milyon
OECD Senaryo							
2023-2024		2021-2022		2019-2020		2017-2018	
Yıl. Ort.	Top.	Yıl. Ort.	Top.	Yıl. Ort.	Top.	Yıl. Ort.	Top.
3.36 milyar	6.72 milyar	6.55 milyar	13.10 milyar	3.36 milyar	6.72 milyar	6.55 milyar	13.10 milyar

Grafik 2: 2024-2014 Döneminde Elde Edilen Faydaların Her Bir Yıl Özelinde Dağılımı (Muhafazakâr Senaryo- ABD Doları)

Grafik 1: 2014-2024 Döneminde Rekabet Kurumu Müdahalelerinin Tüketicilere Sağladığı Tahmini Toplam Fayda (OECD Metodolojisine göre-ABD Doları)

3.3. REKABET KURUMU BAKIMINDAN FAYDA-MALİYET ORANI DEĞERLENDİRMESİ

- (60) Etki değerlendirmesi yapan rekabet otoriteleri, gerek tüketicilere sağlanan faydanın boyutunu, gerekse de kurumsal performansı daha somut bir şekilde ortaya koyabilmek amacıyla, fayda-maliyet oranı tespitlerinde bulunabilmektedir. Örneğin, Birleşik Krallık rekabet otoritesi CMA'nın 2023-2024 dönemine ilişkin etki değerlendirmesinde³⁵, tüm

³⁵ CMA Impact Assessment 2023 to 2024

faaliyet alanlarındaki³⁶ müdahaleler neticesinde tüketicilere sağlanan doğrudan faydaların, otoritenin maliyetlerinin 23 katı seviyesinde olduğu tespitine yer verilmektedir.

- (61) Benzer kıyaslamalar FTC tarafından da yıllık performans raporlarında gerçekleştirilmektedir. FTC'nin 2024 Mali Yılı Performans Raporu ve 2024-2025 Mali Yılları için Yıllık Performans Planı³⁷ incelendiğinde, kurumun "Rekabetin Korunması" stratejik hedefi³⁸ kapsamında birleşme/devralmalar ve harici faaliyetleri bakımından müdahaleleri neticesinde tüketicilere sağlanan faydaların, bu kapsamdaki müdahalelere ayrılan kaynakların 2022 yılında 38,20 katı ve 2023 yılında 35,70 katı seviyesinde olduğu anlaşılmaktadır.
- (62) Kurumumuzun 2023-2024 dönemindeki faaliyetleri için bu tür bir kıyaslama yapıldığında ise muhafazakâr senaryoya göre hesaplanan yıllık ortalama tahmini faydanın (38,71 milyar TL), Kurumun ilgili dönemdeki yıllık ortalama bütçe giderinin³⁹ **37,59** katı büyüklüğünde olduğu anlaşılmaktadır. OECD metodolojisine göre hesaplanan tahmini yıllık ortalama tüketici faydası (106,11 milyar TL) dikkate alındığında ise; ortaya çıkan fayda, bütçe giderlerinin yaklaşık **103,02** katına ulaşmaktadır. Aynı oranlar 2014-2016, 2017-2018, 2019-2020 ve 2021-2022 dönemleri için sırasıyla 5,5 ve 51; 6,28 ve 50,75; 15,8 ve 44; 37,59 ve 103,02; 82,06 ve 208,07 kat olarak ölçülmüştür.

4. SONUÇ

- (63) Rekabet Kurumunun 2023-2024 dönemi faaliyetlerinin tüketici faydası üzerindeki etkilerinin tahminine yönelik olarak yapılan bu çalışma sonucunda, oldukça **muhafazakâr varsayımlar** altında dahi Kurumun faaliyetlerinin tüketicilerin **yıllık ortalama 38,71 milyar TL** düzeyinde

³⁶ Teşebbüsler arasındaki rekabet karşıtı anlaşmalar, hâkim durumun kötüye kullanılması eylemleri ve rekabet karşıtı birleşme/devralma işlemlerine yönelik müdahalelerin yanı sıra tüketicinin korunması faaliyetleri ve pazar araştırmaları/çalışmaları ile tüketicilere sağlanan doğrudan faydalar da tahmin edilmiştir.

³⁷ Federal Trade Commission Annual Performance Report for Fiscal Year 2024 and Annual Performance Plan for Fiscal Years 2024 to 2025.

³⁸ Bu stratejik hedef, tüketicileri zarara uğratan rekabet karşıtı eylemler ile birleşme/devralmalara yönelik müdahaleleri, rekabetin faydaları konusunda farkındalığı artırmaya yönelik girişimleri ve ülke içindeki ve dışındaki ortaklar ile rekabetin artırılması ve korunması amacıyla kurulan işbirliklerini kapsamaktadır.

³⁹ 2024 yılı bütçesi nominal olarak 2023 bütçesi ise enflasyon oranı dikkate alınarak düzeltilmek suretiyle kullanılmıştır.

tasarruf etmelerini sağladığı; **OECD metodolojisine** göre ise bu faydanın **yıllık ortalama 106,11 milyar TL** seviyesine ulaştığı tahmin edilmektedir.

- (64) Bu hesaplamalar ışığında ortaya konulan faydanın, muhafazakâr hesaplama göre Kurumun ilgili dönemdeki yıllık ortalama bütçe giderinin **37,59** katı büyüklüğünde olduğu, OECD metodolojisi ışığında yapılan hesaplama göre ise ortaya çıkan faydanın bütçe giderlerinin yaklaşık **103,02** katına ulaştığı görülmektedir.
- (65) Rekabet Kurulu kararlarının etkilerinin parasal bir değer olarak ifade edilmesine olanak sağlayan, bu yönüyle bir yandan şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde kurumsal performansın izlenmesini mümkün kılarken diğer yandan ise Kurumun ekonomide ne kadar önemli bir işleve sahip olduğunu ortaya koyması bakımından ilgili paydaşlar nezdinde önemli bir rekabet savunuculuğu faaliyeti niteliği taşıdığı değerlendirilen etki analizi çalışmalarının, azami ikişer yıllık sürelerle tekrarlanması planlanmaktadır.

www.rekabet.gov.tr

Üniversiteler Mahallesi 1597. Cadde No:9 Bilkent Çankaya 06800 /ANKARA

Tel : (312) 291 44 44

Faks : (312) 266 79 20

KEP Adresi: rekabetkurumu@hs01.kep.tr

